

Amint az újjarendezett

Kálvin-térről befordulunk a Szabó Ervin-térre, pompás, barokk-stílusú épülettel találjuk szemközt magunkat. Ebben a szeszélyes ívelésű, bádorgypolós épületben van a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, amely csaknem százézernyi olvasójával, harminchat fiókkönyvtárával és kétszázötvenhárom kölcsönző-állomásával Magyarország legnagyobb nyilvános könyvtára.

Athaladunk a kölcsönzőktől hemzseggő katalógustermén és a Budapesti Gyűjtemény díóbar-na színhangulatú szobájában felüljük a régi évkönyvet, hogy megismerkedjünk e nagymúltú intézmény történetével.

A mult század második

felében Frank Ignác egyetemi tanár könyvtárát Pest városának hagyományozta azzal a céllal, hogy egy létesítendő városi könyvtár alapját képezze. Az akkori Budapesten azonban — ahol a főurak húsz-huszonöt-szobás palotákban télenkedtek — félészázadig nem akadt helyisé-g a könyvtár számára. Végre, 1900-ban a Városházán nyílt meg a Toldy László által megszervezett könyvtár, amelyet 1903-ban egyesítettek a Statisztikai Könyvtárral s az új intézményt Fővárosi Könyvtárnak nevezték el. A könyvtár első vezetője Szabó Ervin volt. Szabó Ervin teljesen szabadra tárt a könyvtár kapuit s — ah-ban az időben egyedülállóan — itt gyári munkások is kölcsönöz-hettek szakszervezetük jótállása mellett. A baloldali értelmiség is mind tömegesebben látogatta a irtam be a könyvtárba a fiatal Rákosi Mátyás elvtársat. Még arra is emlékszem, hogy Rákosi elvtárs valamilyen — a Párizsi Kommunélnel foglalkozó — művet keresett. Nagy büszkesége a Fővárosi Könyvtár dolgozóinak ez az epizód.

Horthyék kulturatipró uralma alatt nagyot zuhant a könyvtár munkája. Huszonöt esztendő alatt mindössze öt új fiókra tellett. A vezetőség reakciós könyvtárpolitikát folytatott. Telőtömték a könyvtárakat Beczássy, Herczegh, Rachmanova könyveivel, nyugati bestsellerek-

könyvtárat. A növekvő forgalom miatt a Fővárosi Könyvtár 1911-ben különvált a Statisztikai Könyvtártól s önálló könyvtárrá lesz, amelynek igazgató-jává Szabó Ervint nevezik ki. Megfelelő helyiség azonban még mindig nincs.

Végre 1913-ban új épületbe költözhetnek. Ekkor veti meg Szabó Ervin az ország legkor-szerűbb nyilvános könyvtárának alapját. Szabó Ervin így ad programmot: „A Városi Könyv-tár programja szerint nyilvános könyvtár, mely a fősúlyt a nagyközönség olvasósűksége-tének kielégítésére fordítja, emellett központjában társada-lomtudományi szakkönyvtárat tart fenn...”

1913/14-ben három fiókkönyv-tárat létesít, közülük egyet munkáskerületben, a Százados-úton. A forradalom eszmei elő-készítésében nagy szerepe volt az ő könyvtárpolitikájának. Így beszél erről a szemtanú, Dienes László elvtárs, a Fővárosi Könyvtár jelenlegi igazgatója: „A beszerzés volt egyik legéle-sebb fejezetünk egy haladószel-lemű könyvtár kiépítésében. Már a legelső vásárlások kö-zött ott található Marx, Eng-gels, Mehring, Liebknecht mű-vei, melyek akkoriban egyetlen más közművelődési könyvtárban sem voltak jellelhetőek. A Fővárosi Könyvtár könyvein nevelődött az a haladó értelmiség, amely a Társadalomtudományi Társulat és a Galilei-kör körül csoporto-sult s akik közül később sokan a munkásmozgalom kiemelkedő vezetői lettek.” A nemrég el-hunyt Soltné elvtársnő, a régi idők szemtanúja így idézte az 1918-as esztendőt: „En magam

kél és egyéb szennyirodalom-mal. A költségvetést évről évre csökkentették, Horthyéknek há-borús célokra kellett a pénz. A népellenes könyvtárpolitika érezte hatását. 1938-ban még 3538 ipari munkás olvasója volt a könyvtárnak, 1941-ben már csak 1961. A nép elfordult a könyvtártól.

A felszabadulás után

megkezdődött a Fővárosi Könyv-tár felvirágzása. A párt és a kormány segítsége, útmutatása lehetővé tette, hogy a dolgozók számára a legjobb könyveket biztosítsák. Az újjáépítés leg-

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: Györi György

Cím: Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár története

Szörás: AFT Újs. Könyvtár

(Hely)	1952. X.14	1952. X.	(Köt. v. füz.)	(Old.)

nehezebb esztendeiben is nagy-összegű növekvő költségvetéssel siettek a könyvtár segítségére. Az olvasók száma egyre nö-vekedett. Ma már közel 100 ez-ren látogatják a könyvtárat. A könyvek iránti nagy érdeklődés és megbecsülés biztosíték arra, hogy a könyvtárosok terve va-lóra válik: 1952. végére 115 ezerre nővelik az olvasók szá-mát.

Györi György
Budapest, VI., Jókai-tér 8.

Osztályozás

027.4

"1952"

HOGYAN SEGITI A PÁRTOKTATÁST A SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR

A szovjet könyvtárak példáját követve, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár a rendelkezésére álló eszközökkel segíteni kívánja a pártoktatás munkáját. Felállították az úgynevezett »pártoktatási vitrint.« Az oktatásban sorakerülő témáknak megfelelően így állandó könyvkiállítást rendeznek a könyvtárban. Elsősorban a Bolsevik Párt története első és második évfolyamát kísérik figyelem-mel, de esetenként a többi oktatási formák részére is rendeznek szemléltető kiállítást. A meg-adott kötelező és javasolt irodalom mellett, a té-mához kapcsolódó szépirodalmat és folyóirat-cik-keket is elhelyezik a vitrinekben, valamint szem-léltető anyagot, képeket, grafikonokat, térképeket. A kiállításra kerülő anyag tervét írásban is elké-szítik és szétküldik az összes fiókoknak. Így nem-csak a társadalomtudományi osztályon, hanem — a helyi lehetőségekhez képest — Budapest minden részén segíthetik ily módon a pártoktatásban része-sülő olvasókat.

Az első kiállítást most állították fel a Társada-lomtudományi osztályon. Ez — az oktatásra való felkészülés időszakának megfelelően — elsősorban a propagandistáknak nyújt segítséget az oktatási munka módszertani és nevelési kérdéseivel kacso-latban.

Egy hónappal ezelőtt kezdtek hozzá egy na-gyobb szabású munkához. Ez a marxizmus-leniniz-mus klasszikusainak, pártunk és a testvérpártok vezetőinek összes magyarul megjelent műveinek tematikus katalógusa. Ennek a katalógus-endszer-nek a segítségével az olvasó azonnal választ kap arra, hogy egy bizonyos kérdéssel kapcsolatban a klasszikusoknál hol talál anyagot. A tematikus ka-talógus a tanév közepétől kezdve áll az olvasók rendelkezésére.

A párt- és kormányhatározatokról, melyeknek anyaga többnyire csak a napi sajtóban jelent meg és megkeresése néha hosszabb ideig tart, külön kartotékok készítették. Az oktatás szervezeti és módszertani munkájának megsegítésére archívumot állítottak fel, kivájjak, felragasztják és rendezik a sajtóban megjelenő összes olyan cikkeket, ame-lyek a propagandamunka kérdéseivel foglalkoznak.